

Ἔζρα Πάουντ: Canto 1

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Νέκυια

<https://epopteia.gr/71/canto-1/>

Μετάφραση: Γιώργος Σεφέρης. Γιώργου Σεφέρη, *Ἀντιγραφές, Ἴκαρος*, Ἀθήνα 2005. *Σημειώσεις επεξηγηματικές: Π. Δρακόπουλος*

Καὶ τότε κατηφορίσαμε στὸ καράβι,¹
Κυλήσαμε τὴν καρένα στὴ θάλασσα τὴ θεοτική,
Σηκώσαμε τ' ἄλμπουρο καὶ τὸ πανὶ στὸ μελανὸ τοῦτο καράβι,
Καὶ τὸ φορτώσαμε μ' ἄρνιά, φορτώσαμε μαζὶ καὶ τὰ κορμιά μας
Βαριὰ ἀπὸ δάκρυα, κι οἱ ἀγέρηδες ὀλόπρυμα
Μᾶς πῆραν πέρα μακριὰ μὲ τὸ πρησμένο караβόπανο,
Τῆς Κίρκης τούτη ἡ τέχνη, τῆς καλοχτένιστης θεᾶς.
Τότες καθίσαμε στὴν κουπαστή, κι ὁ ἀγέρας μάγκωνε τὸ τιμόνι.
Ἔτσι ὀλάρμενοι, περνούσαμε τὸ πέλαγο ὡς νὰ τελειώσει ἡ μέρα.
Ἀποκοιμήθη ὁ ἥλιος, ἴσκιοι σ' ὀλάκερο τὸν ὠκεανό,
Καὶ τότες μπήκαμε στὰ πιὸ βαθιὰ νερά,
Στὶς Κιμμέριες χῶρες, καὶ στὶς πολυάνθρωπες πολιτεῖες
Σκεπασμένες μὲ μιὰ κρουστή καταχνιά, ποτές δὲν τὴν τρυπάει
Ὁ ἀχτιδοβόλος ἥλιος
Μήτε ὅταν βγαίνει στ' ἀψηλὰ κοντὰ στ' ἀστέρια
Μήτε ὅταν σκύβει νὰ γυρίσει πίσω ἀπὸ τὸν οὐρανό·

Νύχτα ὀλόμαυρη τεντωμένη ἐκεῖ πάνω στοὺς ἄμοιρους ἀνθρώπους.
Πίσω τὸ ρέμα τοῦ ὠκεανοῦ, κι ἦρθαμε τότε
Στὸν τόπο πού μᾶς ἀρμήνεψε ἡ Κίρκη.
Ἐδῶ κάνανε θυσίες ὁ Περιμήδης κι ὁ Εὐρύλοχος
Καὶ τραβώντας τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ μερί μου
Ἔσκαψα τὸ τετράπηχο χαντάκι.
Χύσαμε τότε σπονδὲς στὸν κάθε νεκρό,
Πρῶτα ὑδρόμελι κι ἔπειτα γλυκὸ κρασί, νερὸ κι ἄσπρο ἀλεύρι.
Καὶ προσευκλήθηκα πολὺ στ' ἀδύναμα κεφάλια τοῦ θανάτου.
Καθὼς γυρίσω στὴν Ἰθάκη, ἄγονους ταύρους τοὺς καλύτερους
Νὰ τοὺς θυσιάσω, πλούτη στοιβάζοντας στὴν πυρά,
Καὶ γιὰ τὸν Τειρεσία μοναχὰ ἓνα ἄρνι, ἓναν κατάμαυρο
μπροστάρη.
Χύθηκε τὸ αἷμα σκοτεινὸ στὸν τράφο,
Ψυχὲς ἔξω ἀπὸ τὸ Ἔρεβος, λείψανα πεθαμένων, νυφάδες,
Νέοι καὶ γέροντες ποὺ βασανίστηκαν πολὺ.
Ψυχὲς κηλιδωμένες ἀπὸ δάκρυα νωπά, τρυφερὲς παρθένες,
Ἄντρες πολλοί, χτυπημένοι μὲ τὶς χάλκινες λόγχες τῶν
κονταριῶν,
Σκύλα τῆς μάχης, ἔχοντας ἀκόμη τ' ἄρματα ματωμένα,
Τοῦτοι πληθαῖναν καὶ μαζεύουνταν τριγύρω μου, φωνάζοντας,
Ἄχνα μὲ σκέπασε. Πρόσταξα στοὺς συντρόφους κι ἄλλα σφαχτάρια.
Σφάξανε τὸ κοπάδι, ἄρνιὰ σφαγμένα μὲ τὸ χαλκὸ.

Ἔχουσα μύρα κι ἔκραξα στοὺς θεοὺς

Στὸν κραταιὸ Πλούτωνα καὶ στὴν παινεμένη Περσεφόνη·

Γύμνωσα τὸ στενὸ σπαθί,

Κάθισα γιὰ νὰ διώχνω τοὺς βιαστικοὺς ἀδύναμους νεκρούς,

Ὅσο ν' ἀκούσω τὸν Τειρεσία.

Ἀλλὰ ἦρθε πρῶτος ὁ Ἑλπήνωρ, ὁ φίλος μας Ἑλπήνωρ,

Ἄθαφτος, ἀπορριγμένος πάνω στὴ μεγάλη γῆς,

Κουφάρι ποὺ τ' ἀφήσαμε στὸ σπίτι τῆς Κίρκης,

Ἄκλαυτο κι ἀσαβάνωτο· τὰ βάσανα μᾶς κέντριζαν γι' ἄλλοῦ.

Ἀξιολύπητο πνεῦμα. Καὶ φώναξα μιλώντας βιαστικά:

«Ἑλπήνωρ, πῶς ἔφτασες στὸ σκοτεινὸ τοῦτο ἀκρογιάλι ;

Πεζοδρόμος ἦρθες ξεπερνώντας τοὺς θαλασσινοὺς;»

Καὶ αὐτὸς βαριὰ μιλώντας :

«Τύχη κακιὰ καὶ τὸ πολὺ κρασί. Γλίστρησα στὸ μέγαρο τῆς Κίρκης.

Κατεβαίνοντας τὴν ἀψηλὴ σκάλα ἀφύλαχτος

Ἔπεσα πάνω στὸν τοῖχο,

Τσάκισα τὸ κόκαλο τοῦ αὐχένα, κι ἡ ψυχὴ γύρεψε τὸν Ἄδη.

Μὰ ἐσύ, Βασιλιά, παρακαλῶ θυμήσου με, ἄκλαυτον, ἄθαφτο,

Σώριασε τ' ἄρματά μου, φτιάξε μου τάφο στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ γράψε:

Ἐνας ἄμοιρος ἄνθρωπος καὶ μ' ὄνομα μελλούμενο.

Καὶ στῆσε τὸ κουπί μου ποὺ ἔλαμνα μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους.»

ἦρθε κι ἡ Ἀντίκλεια καὶ τὴν ἔδιωξα, κι ὕστερα ὁ Τειρεσίας ὁ
θηβαῖος,

Κρατώντας τὸ χρυσὸ ραβδί, μὲ γνώρισε καὶ μίλησε πρῶτος:

«ἦρθες ξανά; Γιατί; Κακορίζικε ἄνθρωπε,

Μέσα στοὺς ἀνήλιαγους νεκρούς, στὴν ἄχαρη τούτη χώρα;

Τραβήξου ἀπ' τὸν τάφρο, ἄφησε τὸ αἵματερὸ πιετό μου

Γιὰ νὰ μαντέψω.»

Καὶ τραβήχτηκα πίσω,

Κι αὐτὸς δυναμωμένος ἀπὸ τὸ αἶμα εἶπε τότες : «Ὀδυσσέα

θὰ γυρίσεις διαβαίνοντας τὸν πεισιμωμένο Ποσειδῶνα

Πάνω σὲ μαῦρες θάλασσες,

θὰ χάσεις ὅλους τοὺς συντρόφους.» Καὶ τότες ἡ Ἀντίκλεια ἦρθε.

Μεῖνε ἡσυχος Divus. Θέλω νὰ πῶ τὸν Ἀντρέα Divus,

In officina Wecheli, 1538,² ἔξω ἀπὸ τὸν Ὅμηρο.

Κι ἀρμένισε πλάι σὲ Σειρήνες κι ἔπειτα πέρα στ' ἀνοιχτὰ

Καὶ πρὸς τὴν Κίρκη.

Venerandam,³

Κατὰ τὴ φράση τοῦ Κρητικοῦ, χρυσοστέφανη Ἀφροδίτη,

Cypri munimenta sortita est⁴, πασίχαρη, orichalci⁵

μὲ τὶς μαλαματένιες

Ζῶνες καὶ τοὺς στηθόδεσμούς, σὺ μὲ τὰ μαῦρα βλέφαρα

Φέρνοντας τὸ χρυσὸ κλωνάρι τοῦ Ἀργειφόντη⁶. Ἔτσι

λοιπόν:

1. 1. Το ποίημα δεν έχει αρχή και τέλος: ο ποιητής θέλησε να μοιάζει με σωζόμενο απόσπασμα αρχαίου κειμένου.
2. Ο Andrea Divo (Andreas Divus) ήταν ομηριστής φιλόλογος. Αντίτυπο μετάφρασής του της Οδύσσειας (Homeri Odyssea ad verbum translata, Andrea Divo... interprete, έκδοση του γνωστού με το εκλατινισμένο όνομα παρισινού οίκου Christiani Wecheli, 1538) λέγεται ότι είχε αγοράσει ο Πάουντ από παλαιοπωλείο στο Παρίσι. Στον τόμο περιλαμβάνονταν επίσης η Βατραχομουμαχία σε μετάφραση Άλδου Μανούτιου και Ύμνοι Ομηρικοί σε μετάφραση Georgio Dartona του Κρητός.
3. Η Αφροδίτη είναι Σεβάσμια, Venerandam, κατά τον Ύμνο της (V) που μετέφρασε ο Georgio Dartona ο Κρής.
4. «αυτή που τα οχυρά κατέχει όλης της Κύπρου» (μτφρ Ε.Λαδιά-Δ.Παπαδίτσα), από τον Ύμνο αρ. VI.
5. ορειχάλκινο
6. ο «χρυσόρραπις Αργειφόντης», ο χρυσόρραβδος, ονομασία του Ερμή στην Οδύσσεια (ε' 87)